

בשר [שאם חותך לפני המליקה רוב בשר הרי החטאת נעשית מתה ונבלה היא] **עד שמגיע לזושט או לקנה, הגיע לזושט או לקנה חותך סימן אחד או רובו של סימן ורוב בשר עמו, ובעולה חותך שנים או רוב שנים.**

אמרוהו⁽¹¹⁸⁾ למחלוקת אמוראים זו שנחלקו בכיזור מחלוקת תנא קמא ורבי אלעזר ברבי שמעון קמיה דרבי ירמיה, אמר רבי ירמיה:

לא שמייע להו לאמוראים אלו הא דאמר רבי שמעון בן אליקים משום רבי אלעזר בן פדת משום רבי אלעזר בן שמוע, שאמרו: אומר היה רבי אלעזר ברבי שמעון: שמעתי שמבדילין בחטאת העוף ולא נפסל הקרבן, ומאי "לא יבדיל" שאמר הכתוב בחטאת העוף? אין צריך להבדיל, הילכך אם הבדיל לא הוי שינוי בעבודה.

רוב בשר הרי הוא שוהה⁽¹¹⁷⁾ בין סימן לסימן, וממילא אין זה "כמעשה עולה" שהרי שהייה בעולה פוסלת.

ואביי ורבא בפלוגתא דרבי זירא ורב שמואל בר רב יצחק נחלקו, דחד מאמוראים אלהאמר: שהייה בסימן שני בעולת העוף אם היא מעכבת איכא בינייהו בין תנא קמא ורבי אלעזר ברבי שמעון, וחד מאמוראים אלו אמר: **רוב בשר מעכב** בחטאת העוף איכא בינייהו בין תנא קמא ורבי אלעזר ברבי שמעון.

ודייקנן: מכלל מחלוקתם שנחלקו אם רוב בשר מעכב שמעינן דלכולי עלמא בעינן חיתוך רוב בשר בחטאת העוף בתחילה.

אין, דהכי הוא דתניא: כיצד מולקין חטאת העוף? חותך חוט השדרה ומפרקת בלא רוב

חסדא הסברא היא כך, לראבר"ש אין המיצוי מעכב בחטאת ומאחר שכבר היזה ונשלמה עבודת הקרבן המעכבת שוב מה שמבדיל אינו שייך לעבודת הקרבן ואינו פוסל. ותנא קמא סובר שמיצוי מעכב וכל זמן שלא מיצה עדיין זוהי עבודת הקרבן ואם הבדיל זה חשוב הבדלה. ופסול.

ורבא אמר שהמחלוקת אם שהייה במליקת עולת העוף פוסלת, שראבר"ש סובר שפוסלת, ולכך ההבדלה שעשה אחר ההזאה. מכיון ששהה הרבה קודם ההבדלה שוב אין לזה שם מליקה, כיון שהשהיה פוסלת את המליקה, ואין זו מליקה מובדלת ואינה פוסלת. ותנא קמא סובר שהשהיה אינה פוסלת את המליקה, ואם כן יש מליקה מובדלת אף על פי ששהה ופסול.

ואביי מפרש שמחלוקתם אם רוב בשר מעכב, וראבר"ש סובר שרוב בשר מעכב במליקה ואחר

אלא שהרוב בשר הוא רק חצי מתיר, והמתיר השלם הוא הסימן האחד עם רוב בשר.

117. יש לדעת אף שרוב בשר מעכב, אך מדוע אי אפשר לחתכו אחר מליקת הסימן השני, וכי נאמר שגם בזה יהיה חסרון של שהייה מה ששוהה בין הסימן הראשון לרוב בשר? וצ"ע.

118. כל זה הוא פירוש רש"י בסוגיא, והכל תלוי אם עשתה כל עבודת החטאת כעבודת עולה פסול. ואם היה חילוק מעבודת העולה כשר. והתוספות וביתר הרחבה בשיטה מקובצת חולקים עליו. מכח קושיות מהסוגיא בחולין. וכן חולקים בסברא שהיכן נאמר שפסול חטאת תלוי בזה שיעשה כל עבודותיה כמו עבודות עולה.

ועל כן פירשו שכל המחלוקת רק כשעשה ההבדלה אחר ההזאה וקודם המיצוי, ולרב

אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: אלא מעתה שמתפרש כך הפסוק "לא יבדיל" שאינו אזהרה שלא יבדיל, אלא רק בא ללמדנו שאין צריך להבדיל, אם כן גבי בור דכתיב: "ולא יכסנו" הכי נמו נפרש כך כוונת הכתוב דאין צריך בעל הבור לכסות?

ודחינן: הכי השתא?! אין לדמות פירוש הפסוק בבור לפירוש הפסוק בחטאת העוף, התם לגבי בור מפרשים ד"ולא יכסנו" שחייב לכסות משום דכיון דכתיב "בעל הבור ישלם" על נזקי הבור שהזיק לנופלים לתוכו, מסתבר שכוונת הכתוב דעלויה הוא דרמי לכסויי, אבל הכא בפסוק שבחטאת העוף מפרשים אותו שאין צריך להבדיל משום דמכדי כתיב בעולת העוף "והקריבו" ולמדים [בחולין דף כ"א עמוד א'] מפסוק זה דחלק הכתוב בין מליקת חטאת העוף למליקת עולת העוף שעולת העוף טעונה הבדלה וחטאת העוף אין טעונה הבדלה, אם כן קרא דנאמר בו "לא יבדיל" למה לי [דאי

אפשר לפרש דאתי למימר דאסור להבדיל בחטאת דאם כן מנין שיש מצות הבדלה בעולה, אולי חלוקה עולה מחטאת דבעולה אין אזהרה ומותר להבדיל], אלא שמעמינה ביאור הכתוב שאמר "לא יבדיל" ללמדנו בא שאין צריך להבדיל.

שנינו במשנתנו: מיצה דם הגוף ולא מיצה דם הראש כשר.

תנו רבנן: עולה כשרה אף על פי שמיצה דם הגוף ולא מיצה דם הראש.

יכול נעלה בדעתנו ונכשיר אפילו מיצה דם הראש ולא מיצה דם הגוף, תלמוד לומר מדכתיב "חוא" למדים שמיצוי דם הגוף מעכב.

מאי תלמודא מנין לפרש כן ש"הוא" מכוון על דם הגוף? אמר רבינא: מסתברא לפרש כן משום דרוב דמים בגוף שכיחי ודם הגוף הוא העיקר.

הדרן עלך קדשי קדשים

בשר מעכב ויכול לגמור הסימן השני לפני רוב בשר והעוף עדיין חי ויש לזה שם מליקה. ואם כן זו מליקה מובדלת ופסול.

שחתך רוב בשר העוף דינו כמת ומטמא טומאת נבילות. ושוב מה שמוסיף ומחתך הסימן השני אין לזה שם מליקה כיון שהוא כמת. ואין ההבדלה פוסלת. אך תנא קמא סובר שאין רוב

פרק חטאת העוף

ואילו שינויים משאירים אותם בכשרותם.

מתניתין

[א] דין השינויים בחטאת העוף –

חטאת העוף שעשאה כדינה, למטה מחוט הסיקרא, שהוא המקום הראוי לה, ועשאה כמעשה חטאת, שמלק סימן אחד, ולא הבדיל, והזה מדמה, ולאחר מכן מיצה את דמה על קיר המזבח, ועשה את כל העבודות לשם חטאת, הרי היא כשירה, שכך היא מצוותה.⁽²⁾

אבל אם שינה, ולא עשאה כהלכתה, וכגון:

א. **עשאה כמעשה חטאת, אבל שינה במחשבת עבודתו, ועשאה לשם עולה, הרי היא פסולה, כדין בהמת חטאת ששחטה לשם עולה, שמחשבת שינוי קודש פוסלת בחטאת.**

ב. **עשאה לחטאת העוף כמעשה עולה [ובגמרא יתבאר באיזה מעשה ממעשי החטאת הוא שינה ועשה כמעשה עולה], אך חישוב בעשייתה לשם חטאת.**

ג. **וכן אם עשאה לחטאת העוף כמעשה עולה וגם עשאה לשם עולה**⁽³⁾

חטאת העוף ועולת העוף הם שני "קרבנות העוף" הבאים מהתורים או מן בני היונה. בפרק הקודם מבוארים חילוקי הדינים בין שני הקרבנות האלה:

א. חטאת העוף נעשית למטה מחוט הסיקרא, ואילו עולת העוף נעשית למעלה מחוט הסיקרא.

ב. בחטאת העוף עומד הכהן על רצפת העזרה בסמוך לקרן הדרומית-מערבית של המזבח. ואילו בעולת העוף עולה הכהן בכבש עד שבא לו לקרן הדרומית מזרחית, ושם הוא עושה את מעשה העולה.

ג. בחטאת העוף מולק הכהן סימן אחד, קנה או וט, ואינו מבדיל את הראש מהגוף. ואילו בעולת העוף הוא מולק את שני הסימנים, ומבדיל את הראש מגוף העוף.⁽¹⁾

ד. בחטאת העוף מזה הכהן מדם העוף אל המזבח, ולאחר מכן ממצה את דמו אל קיר המזבח. ואילו בעולת העוף אינו מזה מהדם, אלא ממצה את הדם מגוף העוף אל קיר המזבח.

משנתנו באה ללמד אילו שינויים שנעשו בחטאת העוף ובעולת העוף פוסלים אותם,

2. ונקט "כשירה", על אף שהוא לשון דיעבד, אגב אחריני דקתני בהו "פסולה". תוס'
3. כל שכן שפסול, אלא הביא התנא מקרה זה אגב שאר המקרים. תוספות יום טוב.

1. לדעת רש"י [בחומש, ויקרא ה ט] חיתוך שני הסימנים במליקה הוא ההבדלה ואין צורך לחתוך לגמרי את הראש מהגוף. אבל הרמב"ם סובר שצריך להבדיל לגמרי את הראש מהגוף [מעשה הקרבנות פרק ו].

בכל המקרים הללו, הרי היא פסולה!

ד. עשאה לחטאת העוף, אשר דינה להעשות למטה מחוט הסיקרא, למעלה, והיתה עשייתו כמעשה כולן, כאחת מכל העשיות של חטאת המבוארות כאן במשנה, והיינו, אפילו עשאה לחטאת העוף כמעשה חטאת ולשם חטאת אלא שעשאה למעלה – הרי היא פסולה.⁽⁴⁾

[ב] דין השינויים בעולת העוף –

עולת העוף שעשאה כהלכתה למעלה מחוט הסיקרא, ועשה את כל מעשיה כמעשה עולה, שמלק את שני הסימנים, והבדיל את ראש העוף מהגוף, ולא הזה מהדם אלא רק מיצה אותו אל קיר המזבח, הרי היא כשירה!

אבל אם שינה בה ולא עשאה כהלכתה, וכגון:

א. עשאה לעולת העוף כמעשה עולה, אלא שחישב בעבודתה שעושאה לשם חטאת, הרי היא כשירה, כדין כל הזבחים שנזבחו שלא לשמם [חוץ מהפסח והחטאת], שהם כשרים, ובלבד שלא עלתה לבעליה לקיום חובתם, אלא צריכים להביא קרבן עולה אחר, ולהקריבה לשם עולה.

ב. אבל אם שינה בעשייתה, שעשאה כמעשה חטאת [ובגמרא מפרש באיזה מעשה שינה], הרי על אף שעשאה לשם עולה, הרי היא פסולה.

ג. וכן אם שינה גם בעשייה וגם במחשבת העבודה, שעשאה לעולת העוף כמעשה חטאת, לשם חטאת.

בכל המקרים הללו, הרי היא פסולה.

ד. עשאה לעולת העוף למטה, כמעשה אחת מכולן, מכל הצורות המבוארות במשנה, והיינו, אפילו עשאה לעולת העוף כמעשה עולה ולשם עולה אלא שעשאה למטה, הרי היא פסולה.

גמרא

ב-10

שינו במשנה, חטאת העוף ששינה בעשייתה ועשאה כמעשה עולה, הרי היא פסולה.

והוינן בה: דשני במאי? באיזה עשייה היה השינוי הפוסל?

אילימא דשני במליקה, שמלק את שני

4. התוס' מבארים שכל הפסול הוא רק לגבי אכילה אבל הבעלים התכפרו לפי שמואל, האומר בפרק שני לעיל, כיון שהגיע דם למזבח התכפרו הבעלים.

והקשו האחרונים מכמה משניות במסכת קינים שמשמע מהן שהקרבן נפסל.

ומתוך הקרבן אורה שהתוס' מדברים רק במקרה שאין פסול אחר חוץ מזה שעשה את החטאת למעלה [והיינו, שלא חישב בה לשם

עולה ולא עשאה כמעשה עולה], שאז אנו אומרים לפי שמואל, כיון שהגיע הדם למזבח, אפילו שלא במקומו, התכפרו בעליו.

וכתבו החזון איש והגר"ז שכל זה אמור רק בחטאת שנעשתה למעלה כמעשה חטאת. אבל עולה שנעשתה למטה, אפילו נעשתה בשאר הדברים כמעשה עולה ולשם עולה, בכל זאת היא פסולה.

וטעמו של דבר, לפי שדין מיצוי עולת העוף